

Juridische complexiteit van streefregelingen

Workshop van Nederlands Pensioenbureau 28 september 2017

door

Mr. W.P.M. Thijssen

(Pensioenadvocaten.nl en VU Expertisecentrum Pensioenrecht)

Presentatie te raadplegen via www.thijssen-pensioen-informatie.nl onder de tab “lezingen”

Hageveld 22
2102 LN Heemstede

tel: +31 (0)85 – 303 62 16

www.pensioenadvocaten.nl
wt@pensioenadvocaten.nl

Opzet presentatie:

- Interpretatiemethoden pensioenovereenkomsten
  - Kwalificatie van de streefregeling (privaatrechtelijk)
  - De betekenis van de PSW-1987 en de PSW-2000 voor streefregelingen
  - Standpunt DNB (circulaire van december 2000)
  - Wijziging pensioenovereenkomst
  - Waardeoverdracht
  - Werknemerspremie
-

Interpretatiemethoden pensioenovereenkomsten:

- Haviltex-uitleg (HR 13 maart 1981, ECLI:NL:HR:1981:AG4158)
- CAO-uitleg (HR 20 februari 2004, ECLI:NL:HR:2004:AO1427 inzake PF DSM; verfijnd in HR 25 november 2016, ECLI:NL:HR:2016:2687 inzake FNV c.s./Condor)
- Contra proferentem regel (HR 6 juni 2003, ECLI:NL:HR:2003:AF6203 inzake NN)

Uitlegmethode streefregeling: afhankelijk van wijze van totstandkoming

---

Kwalificatie van de streefregeling (privaatrechtelijk):

PSW:

- Oneigenlijke beschikbare premieregeling = hybride pensioenregeling = streefregeling
- Eigenlijke beschikbare premieregeling

Pensioenwet:

- Uitkeringsovereenkomst
- Kapitaalovereenkomst
- Premieovereenkomst

Gesloten systeem van pensioenovereenkomsten (zie Kamerstukken II 2005-2006, 30 413, nr. 3, p. 32-33)

Kwalificatie van de streefregeling (privaatrechtelijk):

- Pensioenen gegarandeerd
- Pensioenen beoogd
- Werkgever bevrijd van verplichtingen als premie is betaald (niet rechtsgeldig tenzij sprake is van zuivere beschikbare premieregeling c.q. premieovereenkomst; strijdig met art. 2, lid 1 PSW – thans art. 23 Pensioenwet; eis van conformiteit)
- Kapitaal treedt in de plaats van de (beoogde) pensioenen
- Vaste rekenrente overeengekomen (zie brief PVK 8 september 2004)
- Affinanciering al dan niet geregeld (PSW-1987 geïmplementeerd en/of PSW-2000 geïmplementeerd)

PSW-1987:

- Art. 8 PSW voor pensioenfondsen
  - Art. 9 Regelen verzekeringsovereenkomsten PSW voor zonder tussenkomst van een pensioenfonds bij een verzekeraar verzekerde pensioenregelingen
  - Bijfinanciering
  - Affinanciering
  - Directe werking
-

PSW-2000:

- Verbod op stortingskoopsomfinanciering zonder jaarlijkse affinanciering backservice (“65-x”) bij eindloonpensioensysteem naar aanleiding van faillissementen DAF en Fokker
- Geldt slechts bij premiefinanciering indien voorfinanciering onvoldoende
- Financiering van pensioenaanspraken moest vanaf 2000 jaarlijks “bij” zijn
- Art. 7a en art. 8 PSW voor pensioenfondsen
- Art. 9 en art. 9a Regelen verzekeringsovereenkomsten PSW voor zonder tussenkomst van een pensioenfonds bij een verzekeraar verzekerde pensioenregelingen
- Overgangrecht (opbouw vóór 2000 moest ultimo 2009 zijn gefinancierd; art. VIII van de Wet van 22 december 1999, Stb. 1999, 592)

Circulaire Verzekeringskamer 22 december 2000:

- Gedragstoezicht
  - Richtte zich tot verzekeraars
  - Voor oneigenlijke beschikbare premieregelingen gold de PSW-2000
  - Producten van verzekeraars werden geanalyseerd
  - Individuele gesprekken met verzekeraars
  - Waarschuwing dat verzekeraars het risico van privaatrechtelijke aansprakelijkheid zouden kunnen lopen voor het niet implementeren van de PSW-2000
-

Normadressaat van de PSW-1987 en de PSW-2000:

- Is de verzekeraar of de werkgever de normadressaat van de PSW-1987, de PSW-2000 en het in het kader van de PSW-2000 ingevoerde gebod tot evenredige pensioenverwerving (art. 7a PSW respectievelijk art. 17 Pensioenwet)?
- Status circulaire 20 december 2000 in privaatrechtelijke rechtsverhoudingen (vgl. Rechtbank Zutphen 9 januari 2008, ECLI:NL:RBZUT:2008:BC8800 inzake Washington waaruit blijkt dat de werkgever de normadressaat is van art. 2, lid 1 PSW/art. 23 Pensioenwet en Gerechtshof Amsterdam 25 april 2017, ECLI:NL:GHAMS:2017:1627 inzake De Eendragt waaruit blijkt dat de toereikendheidstoets uitsluitend ziet op de rechtsverhouding verzekeraar – toezichthouder)
- Circulaire 20 december 2000: wekt de indruk dat dit de verzekeraar is
- Wetssystematische interpretatie: art. 17 Pensioenwet staat in het hoofdstuk “inhoud pensioenovereenkomst” van de Pensioenwet

Juridisch relevante vragen inzake streefregelingen:

- Verzekeraar of werkgever normadressaat PSW-1987 (af- of bijfinancieringsverplichting), PSW-2000 (evenredige opbouw en financiering) en Pensioenwet (evenredige pensioenverwerving)
- Antwoord op deze vraag m.i. niet beïnvloed door al dan niet betrokken zijn van een pensioenadviseur (handelen pensioenadviseur moet of aan verzekeraar of aan werkgever worden toegerekend, maar wijzigt niet de status van wettelijke regels)
- Vrijstelling van premiebetaling voor premie of aanspraken (m.i. voor aanspraken als streefregeling impliceert dat recht op de nagestreefde pensioenen bestaat; voor de premie als geen recht op de nagestreefde pensioenen bestaat omdat dan sprake is van een premieovereenkomst)

Wijziging pensioenovereenkomst:

Verzekeraars hebben streefregelingen in het kader van invoering van de Pensioenwet per 1 januari 2009 vaak omgezet in premieovereenkomst met collectieve waardeoverdracht op basis van “negatieve optie”

Wijziging pensioenovereenkomst:

HR 12 februari 2010, ECLI:NL:HR:2010:BK3570 (CZ):
ondubbelzinnige stilzwijgende instemming met wijziging
van de pensioenovereenkomst werd aangenomen omdat de
daarmee onlosmakelijk verbonden waardeoverdracht was
geaccepteerd

Wijziging pensioenovereenkomst:

HR 23 april 2010, ECLI:NL:HR:2010:BL5262 (Halliburton): geen sprake was van stilzwijgende instemming met de wijziging van de pensioenovereenkomst, gezien de omstandigheid dat die wijziging werd doorgevoerd door toezending aan de werknemers van de gewijzigde regeling zonder aan te geven dat sprake was van een wijziging, laat staan wat die wijziging inhield en welke de consequenties waren

---

Wijziging pensioenovereenkomst:

- HR 15 september 2017, ECLI:NL:HR:2017:2388
- Vernietiging Gerechtshof Den Haag 16 februari 2016, ECLI:NL:GHDHA:2016:231 omdat zowel in de hoofdzaak als in de vrijwaringszaak het debat over de hoogte van de schade nog niet in volle omvang was gevoerd met als gevolg dat door toewijzing van de vordering in de vrijwaringszaak de veroordeelde partij niet alle verweren heeft kunnen voeren die specifiek de verhouding tussen de veroordeelde partij en de eisende partij in de vrijwaring betreffen omdat voor het voeren van dergelijke verweren in de schadestaatprocedure geen ruimte is
- schending van het beginsel van hoor en wederhoor en de goede procesorde door in de vrijwaring tot betaling van een bedrag in geld te veroordelen terwijl de hoogte daarvan in de hoofdzaak nog moet worden vastgesteld
- het betrof de veroordeling van de werkgever tot betaling van schadevergoeding in verband met het inbrengen van pensioenaanspraken op grond van een uitkeringsovereenkomst in een premieovereenkomst zonder de werknemers omtrent de mogelijke risico's te informeren, voor welke vordering de werkgever zijn pensioenadviseur in vrijwaring had opgeroepen).

Wijziging pensioenovereenkomst:

Gesteld zou kunnen worden dat de negatieve optie werkt wanneer sprake is van een stilzwijgende *informed* consent

---

Waardeoverdracht/Individuele versus collectieve waardeoverdracht:

- Gerechtshof 's-Hertogenbosch 4 juli 2017, ECLI:NL:GHSHE:2017:3060
  - niet gebundelde individuele verzoeken tot waardeoverdrachten gelden niet als groepsgewijze waardeoverdracht, mede gezien het ontbreken van een coördinerende rol van de werkgever
  - vertraging in de afhandeling komt voor rekening en risico van de belanghebbende omdat het toepasselijke art. 75, lid 2 PW geen termijn voor afhandeling kent
-

Waardeoverdracht na wijziging pensioenovereenkomst:

- Wettelijke waardeoverdracht bij andere pensioenovereenkomst met dezelfde werkgever bij dezelfde pensioenuitvoerder (art. 76, lid 1 Pensioenwet)
  - Collectieve interne waardeoverdracht op verzoek werkgever (art. 83, lid 1, aanhef en onder c Pensioenwet)
-

Werknemerspremie:

- Bedingen van hogere werknemerspremie in verband met affinanciering streefregeling lijkt niet mogelijk
  - In strijd met de wet (affinancieringspremie wettelijk voor rekening werkgever)
  - HR 11 juli 2008, ECLI:NL:HR:2008:BD1847 (Stoof Mammoet):
Dubbele redelijkheidstoets
-

Pensioenadvocaten.nl

DANK VOOR UW AANDACHT
